

32008E0944

13.12.2008.

SLUŽBENI LIST EUROPSKE UNIJE

L 335/99

ZAJEDNIČKO STAJALIŠTE VIJEĆA 2008/944/ZVSP

od 8. prosinca 2008.

o definiranju zajedničkih pravila kojima se uređuje kontrola izvoza vojne tehnologije i opreme

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

vanje i suzbijanje nedopuštene trgovine konvencionalnim naoružanjem.

uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji, a posebno njegov članak 15.,

(7) Vijeće je 12. srpnja 2002. donijelo Zajedničku akciju 2002/589/ZVSP o doprinosu Europske unije borbi protiv destabilizirajućega gomilanja i širenja malog i lakog oružja ⁽¹⁾.

budući da:

(1) Države članice namjeravaju se osloniti na Zajednička mjerila, dogovorena na sastancima Europskog vijeća u Luksemburgu godine 1991. i u Lisabonu godine 1992., te na Kodeks Europske unije o postupanju kod izvoza naoružanja kojeg je Vijeće donijelo 1998.

(8) Vijeće je 23. lipnja 2003. donijelo Zajedničko stajalište 2003/468/ZVSP ⁽²⁾ o kontroli posredovanja u trgovini oružjem.

(2) Države članice ističu posebnu odgovornost država koje izvoze vojnu tehnologiju i opremu.

(9) Europsko vijeće je u prosincu 2003. donijelo strategiju protiv širenja oružja za masovno uništavanje, a u prosincu 2005. i strategiju za suzbijanje nedopuštenog gomilanja i trgovanja malim i lakim oružjem i njegovim strjeljivom, što svjedoči o povećanom zajedničkom interesu država članica Europske unije za usklađen pristup nadziranju izvoza vojne tehnologije i opreme.

(3) Države članice su odlučne postaviti visoke zajedničke standarde koje sve države članice poštuju kao minimum za upravljanje i ograničavanje prijenosa vojne tehnologije i opreme te pojačati razmjenu odgovarajućih podataka radi postizanja veće preglednosti.

(10) Godine 2001. donesen je akcijski program UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nedopuštenog trgovanja malim i lakim oružjem u svim oblicima.

(4) Države članice su odlučne spriječiti izvoz vojne tehnologije i opreme koje bi mogle biti upotrijebljene za unutarnju represiju ili međunarodnu agresiju ili bi mogle doprinijeti regionalnoj nestabilnosti.

(11) Godine 1992. uspostavljen je Registar Ujedinjenih naroda za konvencionalno naoružanje.

(5) Države članice namjeravaju, u okviru zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), osnažiti suradnju i promicati usklađenost u području izvoza vojne tehnologije i opreme.

(12) Države članice imaju pravo na prijenos sredstava za samoobranu, u skladu s pravom na samoobranu koje je priznato poveljom UN-a.

(6) Poduzete su uzajamno dopunjavajuće mjere protiv nedopuštenih prijenosa u obliku programa EU-a za spreča-

(13) Priznaje se i želja država članica za održanjem obrambene industrije kao dijela njihove industrijske baze i njihovih obrambenih nastojanja.

⁽¹⁾ SL L 191, 19.7.2002., str. 1.

⁽²⁾ SL L 156, 25.6.2003., str. 79.

- (14) Osnaživanje baze europske obrambene tehnologije i industrije, čime se doprinosi provedbi zajedničke vanjske i sigurnosne politike, a posebno zajedničke europske sigurnosne i obrambene politike, treba biti popraćeno suradnjom i usklađenošću u području vojne tehnologije i opreme.
- (15) Države članice namjeravaju osnažiti politiku Europske unije u vezi s nadzorom nad izvozom vojne tehnologije i opreme donošenjem ovog Zajedničkog stajališta, kojim se ažurira i zamjenjuje Kodeks Europske unije o postupanju kod izvoza naoružanja kojeg je Vijeće donijelo 8. lipnja 1998.
- (16) Vijeće je 13. lipnja 2000. donijelo Zajednički popis robe vojne namjene Europske unije koji se redovno preispituje, pri čemu se, prema potrebi, uzimaju u obzir slični nacionalni i međunarodni popisi ⁽¹⁾.
- (17) Unija mora, u skladu s člankom 3. stavkom drugim Ugovora, osigurati dosljednost svih svojih vanjskopolitičkih djelovanja u kontekstu svojih vanjskih odnosa; u tu svrhu Vijeće uzima na znanje prijedlog Komisije o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1334/2000 od 22. lipnja 2000. o uspostavi režima Zajednice za kontrolu izvoza robe i tehnologije s dvojnog namjenom ⁽²⁾,

DONIJELO JE OVO ZAJEDNIČKO STAJALIŠTE:

Članak 1.

1. Svaka država članica ocjenjuje zahtjeve za dozvolu za izvoz predmeta sa Zajedničkog popisa robe vojne namjene EU-a iz članka 12., koji se rješavaju svaki zasebno, na osnovi mjerila iz članka 2.
2. Zahtjevi za dozvolu za izvoz iz stavka 1. uključuju:
- zahtjeve za dozvolu za fizički izvoz, uključujući i one čija je svrha licencirana proizvodnja vojne opreme u trećim zemljama,
 - zahtjeve za dozvolu za posredovanje,
 - zahtjeve za dozvolu za „provod” ili „pretovar”,
 - zahtjeve za dozvolu za nematerijalni prijenos programske opreme i tehnologije posredstvom elektroničkih medija, faksa ili telefona.

⁽¹⁾ Kako je zadnje izmijenjeno 10. ožujka 2008., SL C 98, 18.4.2008., str. 1.

⁽²⁾ SL L 159, 30.6.2000., str. 1.

Države članice u svome zakonodavstvu navode slučajeve u kojima je za te zahtjeve potrebna dozvola za izvoz.

Članak 2.

Mjerila

1. Prvo mjerilo: poštivanje međunarodnih obveza država članica, a posebno sankcija koje donesu Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda ili Europska unija, sporazuma o neširenju naoružanja i drugih stvari, kao i drugih međunarodnih obveza.

Dozvola za izvoz se uskraćuje, ako odobrenje, *inter alia*, ne bi bilo u skladu s:

- (a) međunarodnim obvezama država članica i njihovim obvezama poštivanja embarga na oružje koji uvedu Ujedinjeni narodi, Europska unija i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju;
- (b) međunarodnim obvezama država članica u skladu s Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, Konvencijom o biološkom i toksičkom oružju te Konvencijom o kemijskom oružju;
- (c) obvezom država članica da ne izvoze nikakav oblik protu-pješčkih mina;
- (d) obvezom država članica u okviru Australske skupine, Režima kontrole raketne tehnologije, Zanggerova odbora, Skupine dobavljača nuklearne opreme, Wassenaarskog sporazuma i Haškog kodeksa postupanja kod suzbijanja širenja balističkih projektila.

2. Drugo mjerilo: poštivanje ljudskih prava u zemlji konačnoga odredišta kao i poštivanje međunarodnog humanitarnog prava od strane te države.

— Nakon ocjene stava države primateljice prema odgovarajućim načelima utvrđenima međunarodnim instrumentima o pravima čovjeka, države članice:

- (a) uskraćuju dozvolu za izvoz, ako postoji očit rizik da bi vojna tehnologija ili oprema namijenjene izvozu mogle biti upotrijebljene za unutarnju represiju;
- (b) posebno su oprezne i budne prilikom izdavanja dozvola, za svaki pojedini slučaj napose i uzimajući u obzir prirodu vojne tehnologije i opreme, zemljama gdje su nadležna tijela Ujedinjenih naroda, Europska unija ili Vijeće Europe utvrdili ozbiljno kršenje ljudskih prava;

U tu svrhu, u tehnologiju ili opremu koja bi se mogla uporabiti za unutarnju represiju, između ostalog, ubraja se i tehnologija i oprema za koju postoje dokazi da nju ili njoj sličnu opremu i tehnologiju predloženi krajnji korisnik koristi za unutarnju represiju ili postoje razlozi za vjerovanje da će se ta tehnologija ili oprema rabiti u druge namjene ili da će ju rabiti drugi krajnji korisnik, a ne onaj koji je naveden, te da će se rabiti za unutarnju represiju. U skladu s člankom 1. ovog Zajedničkog stajališta, narav tehnologije ili opreme će se pomno razmatrati, posebno ako je namijenjena za potrebe unutarnje sigurnosti. U unutarnju represiju se, između ostalog, ubraja mučenje i drugo okrutno, neljudsko i ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje, samovoljna smaknuća ili smaknuća po kratkom postupku, nestanci, samovoljna zatvaranja i druga gruba kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda utvrđenih odgovarajućim međunarodnim instrumentima humanitarnog prava, uključujući Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima.

— Nakon ocjene odnosa države primateljice prema odgovarajućim načelima utvrđenima međunarodnim instrumentima međunarodnoga humanitarnoga prava, države članice:

- (c) uskraćuju dozvolu za izvoz, ako postoji očit rizik da bi vojna tehnologija ili oprema namijenjena izvozu mogla biti korištena za izazivanje ozbiljnih kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

3. Treće mjerilo: unutarnje stanje u zemlji konačnog odredišta, kao posljedica postojanja napetosti ili oružanih sukoba.

Države članice uskraćuju dozvolu za izvoz vojne tehnologije i opreme koje bi, u zemlji konačnoga odredišta, mogle izazvati ili produžiti oružane sukobe ili zaoštriti postojeće napetosti ili sukobe.

4. Četvrto mjerilo: očuvanje mira, sigurnosti i stabilnosti u regiji.

Države članice uskraćuju dozvolu za izvoz, ako postoji očit rizik da bi namjeravani primatelj vojnu tehnologiju ili opremu namijenjene izvozu mogao koristiti za agresiju protiv druge zemlje ili za postavljanje teritorijalnih zahtjeva. Prilikom razmatranja tog rizika, države članice, između ostalog, uzimaju u obzir:

- (a) postojanje ili vjerojatnost oružanog sukoba između primateljice i druge zemlje;
- (b) pretenzije prema državnom području susjedne države koje je država primateljica u prošlosti pokušala osvojiti silom ili je prijetila da će to učiniti;

- (c) vjerojatnost da će vojna tehnologija ili oprema biti uporabljena za druge namjene, a ne za legitimnu nacionalnu sigurnost i obranu države primateljice;

- (d) potrebu da se ozbiljno ne ugrozi regionalna stabilnost.

5. Peto mjerilo: nacionalna sigurnost država članica i državnog područja, čiji vanjski odnosi spadaju u odgovornost države članice, kao i nacionalna sigurnost prijateljskih država i saveznica.

Države članice uzimaju u obzir:

- (a) mogući učinak vojne tehnologije ili opreme namijenjene za izvoz na obrambene i sigurnosne interese kao i na interese država članica, prijateljskih država i država saveznica, pri čemu se podrazumijeva da taj čimbenik ne može utjecati na razmatranje mjerila za poštivanje ljudskih prava i za regionalni mir, sigurnost i stabilnost;

- (b) rizik od uporabe odnosno vojne tehnologije ili opreme protiv svojih snaga ili protiv snaga država članica, prijateljskih država i država saveznica.

6. Šesto mjerilo: odnos države koja kupuje prema međunarodnoj zajednici, a posebno njezin stav prema terorizmu, prirodu njezinih savezništava i poštivanje međunarodnoga prava.

Države članice, između ostalog, uzimaju u obzir podatke o državi koja kupuje, s obzirom na:

- (a) njezine potpore i poticanja terorizma i međunarodnog organiziranog kriminala;
- (b) njezino ispunjavanje međunarodnih obveza, a posebno onih koje se odnose na suzdržavanje od uporabe sile i njezina poštivanja međunarodnog humanitarnog prava;
- (c) njezine obveze neširenja naoružanja i drugih oblika nadzora nad naoružanjem i razoružavanja, posebno potpisivanja, ratifikacije i provedbe odgovarajućih konvencija o nadzoru nad naoružanjem i razoružavanju iz točke (b) prvog mjerila.

7. Sedmo mjerilo: postojanje rizika da će se vojna tehnologija ili oprema u državi koja kupuje rabiti za druge namjene ili da će biti ponovno izvezena pod neželjenim uvjetima.

Procjenjujući utjecaj vojne tehnologije ili opreme namijenjene za izvoz na zemlju primateljicu i te rizik od namjene te tehnologije ili opreme neželjenom krajnjem korisniku ili njezine namjene za neželjenu krajnju uporabu, treba uzeti u obzir sljedeće:

- (a) interese države primateljice u stvarima koje se tiču legitimne obrane i nacionalne sigurnosti, uključujući svako sudjelovanje u Ujedinjenim narodima ili drugim aktivnostima za održavanje mira;
- (b) tehničku sposobnost države primateljice za uporabu takve tehnologije i opreme;
- (c) sposobnost države primateljice za učinkovit nadzor nad izvozom;
- (d) rizik da takva tehnologija ili oprema bude ponovno izvezena na neželjena odredišta te podatke o državi primateljici u pogledu poštivanja odredbe o ponovnom izvozu ili pristanku prije ponovnog izvoza za koji država izvoznica smatra da je potrebno uvesti;
- (e) rizik da takva tehnologija ili oprema bude namijenjena terorističkim organizacijama ili pojedinim teroristima;
- (f) rizik od protivnog inženjerstva ili od nenamjeravanog prijenosa tehnologije.

8. Osmo mjerilo: spojivost izvoza vojne tehnologije ili opreme s tehničkom i gospodarskom sposobnošću države primateljice, uzimajući u obzir poželjnost da države u udovoljavanju svojim legitimnim potrebama za sigurnošću i obranom koriste što manje ljudskih potencijala i gospodarskih izvora.

Države članice uzimaju u obzir, s obzirom na podatke dobivene iz odgovarajućih izvora kao što su izvješća Programa za razvoj Ujedinjenih naroda, Svjetske banke, Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj, hoće li predloženi izvoz ozbiljno ometi održivi razvoj države primateljice. Sukladno tome razmatraju odnosne razine vojnih i socijalnih izdvajanja, uzimajući u obzir i svaku dvostranu pomoć ili pomoć EU-a.

Članak 3.

Ovo Zajedničko stajalište ne utječe na pravo države članice da vodi u većoj mjeri restriktivnu nacionalnu politiku.

Članak 4.

1. Države članice, u skladu s mjerilima iz ovog Zajedničkog stajališta, razmjenjuju detaljne podatke o odbijenim zahtjevima za dozvolama za izvoz, zajedno s obrazloženjem takvog odbijanja. Prije nego što država članica izda dozvolu koju je u zadnje tri godine druga država članica odbila izdati ili su je druge države članice odbile izdati za gotovo jednak posao,

ona se najprije savjetuje s državom članicom ili s državama članicama koja je/koje su dozvolu odbila/odbile izdati. Ako nakon savjetovanja s predmetnim državama članicama ipak odluči izdati dozvolu, o tome obavješćuje državu članicu ili države članice koja je/koje su dozvolu odbila/odbile izdati, dajući ujedno detaljno obrazloženje.

2. Odluka o prijenosu vojne tehnologije ili opreme ili o njegovu odbijanju ovisi o nacionalnoj prosudbi svake države članice. Odbijanje izdavanja dozvole znači da je država članica odbila odobriti efektivnu prodaju ili izvoz vojne tehnologije ili opreme u slučaju kada bi inače došlo do prodaje ili do sklapanja odgovarajućega ugovora. U tu svrhu, odbijanje izdavanja o kojem je dužna obavijestiti, može, u skladu s nacionalnim postupcima, uključivati odbijanje dozvole o početku pregovora ili negativan odgovor na prvotni službeni upit o određenoj narudžbi.

3. Države članice takva odbijanja i savjetovanja čuvaju u tajnosti i ne koriste ih u trgovačke svrhe.

Članak 5.

Dozvole za izvoz se izdaju samo na osnovi pouzdanog prethodnog poznavanja krajnjeg korisnika u zemlji krajnjeg odredišta. Pritom će se uobičajeno zahtijevati temeljito provjerena potvrda o krajnjem korisniku ili odgovarajuća dokumentacija i/ili neki oblik službenog odobrenja koje je izdala zemlja krajnjeg odredišta. Prilikom ocjenjivanja zahtjeva za dozvolu za izvoz vojne tehnologije ili opreme za potrebe proizvodnje u trećim zemljama, države članice posebno uzimaju u obzir moguću uporabu konačnog proizvoda u zemlji koja ga proizvodi i rizik da bi konačni proizvod mogao biti preusmjeren ili izvezen neželjenom krajnjem korisniku.

Članak 6.

Ne dovodeći u pitanje Uredbu (EZ) br. 1334/2000, mjerila iz članka 2. ovog Zajedničkog stajališta i postupak savjetovanja predviđen u članku 4., primjenjuju se i na države članice u pogledu robe i tehnologije dvojne namjene navedenih u Prilogu I. Uredbi (EZ) br. 1334/2000, ako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da će krajnji korisnik te robe i tehnologije biti oružane snage ili unutarnje snage sigurnosti ili slični subjekti u državi primateljici. Upućivanja na vojnu tehnologiju ili opremu u ovome Zajedničkom stajalištu treba smatrati da uključuju takvu robu i tehnologiju.

Članak 7.

Radi što veće učinkovitosti ovog Zajedničkog stajališta, države članice u okviru ZVSP—a rade na osnaživanju međusobne suradnje i na promicanju međusobne usklađenosti u području izvoza vojne tehnologije i opreme.

Članak 8.

1. Svaka država članica s drugim državama članicama u tajnosti razmjenjuje godišnje izvješće o izvozu vojne tehnologije i opreme i o provedbi ovog Zajedničkog stajališta.
2. Godišnje izvješće EU-a, zasnovano na doprinosima svih država članica, prosljeđuje se Vijeću i objavljuje su u seriji „C” *Službenog lista Europske unije*.
3. Osim toga, svaka država članica koja izvozi tehnologiju ili opremu sa Zajedničkog popisa robe vojne namjene EU-a, prema potrebi, objavljuje nacionalno izvješće o izvozu vojne tehnologije i opreme, čiji sadržaj je u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i koje pruža podatke za Godišnje izvješće EU-a o provedbi ovog Zajedničkog stajališta, kako je to određeno u Uputama za korisnike.

Članak 9.

Države članice, prema potrebi, zajedno, u okviru ZVSP-a, ocjenjuju stanje mogućih ili stvarnih primateljica izvoza vojne tehnologije i opreme iz država članica, a s obzirom na načela i mjerila iz ovog Zajedničkog stajališta.

Članak 10.

Dok države članice, prema potrebi, mogu također uzeti u obzir i učinak predloženog izvoza na njihove gospodarske, socijalne, trgovačke i industrijske interese, ti čimbenici ne utječu na primjenu gore navedenih mjerila.

Članak 11.

Države članice ulažu najbolje napore da i druge države koje izvoze vojnu tehnologiju ili opremu, potaknu na primjenu mjerila iz ovog Zajedničkog stajališta. S trećim državama koje primjenjuju mjerila redovito razmjenjuju iskustva o njihovoj politici nadzora nad izvozom vojne tehnologije i opreme te o primjeni mjerila.

Članak 12.

Države članice osiguravaju da im nacionalno zakonodavstvo omogući nadzor nad izvozom tehnologije i opreme sa Zajedničkog popisa robe vojne namjene EU-a. Države članice se u nacionalnim popisima vojne tehnologije i opreme pozivaju na Zajednički popis robe vojne namjene EU-a koji ih izravno ne zamjenjuje.

Članak 13.

Upute za korisnike vezane za Europski kodeks postupanja kod izvoza vojne opreme, koje se redovito preispituju, služe i kao vodič za provedbu ovog Zajedničkog stajališta.

Članak 14.

Ovo Zajedničko stajalište proizvodi učinke na dan njegova donošenja.

Članak 15.

Ovo se Zajedničko stajalište preispituje tri godine nakon donošenja.

Članak 16.

Ovo se Zajedničko stajalište objavljuje u *Službenom listu Europske unije*.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. prosinca 2008.

Za Vijeće
Predsjednik
B. KOUCHNER